

BOSTADSANPASSNING OCH ELSANERING

– viktiga åtgärder för elöverkänsliga på arbetsplatser och i bostäder

Elöverkänslighet är en erkänd funktionsnedsättning. Som en följd av mötet med elektromagnetiska fält och mikrovågor i en otillräckligt anpassad miljö, blir den elöverkänslige funktionshindrad. I enlighet med det miljörelaterade funktionshindersbegreppet ska den elöverkänslige därmed kunna få sin arbetsplats, bostad, skola men även allmänna utrymmen såsom bibliotek, aulor mm anpassade genom t.ex. elsanering.

Det finns ingenting i handikapplagstiftningen som säger att samband mellan orsak och verkan ska vara vetenskapligt bevisade och kartlagda. Tvärtom är ju grundidén att människor med funktionsnedsättningar är samhällsmedborgare – att alla samhällsmedborgare har lika värde – och att individens behov ska ligga till grund för samhällsplanering samt att alla resurser används så att varje individ kan delta – dvs. bo, arbeta, leva – i samhället. Detta enligt de inledande bestämmelserna i FN:s 22 standardregler under rubriken delaktighet och jämlikhet, samt i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar, vilken trädde i kraft den 14 januari 2009.

En kommun ska följa FN:s standardregler, och också göra allvar av detta delaktighetskriterium bl.a. baserat på det s.k. miljörelaterade handikappbegreppet, dvs. att ett funktionshinder består i att omgivningen inte är rätt anpassad för den enskilde med en funktionsnedsättning.

FN:s standardregler ligger till grund för handikapplagstiftningen som alltså utgår från individens behov och inte från vad som är vetenskapligt klarlagt kring en funktionsnedsättning. Kommunen ska därför fatta beslut om att bevilja bidrag till bostadsanpassning för elöverkänsliga.

2016	Granskningsnämnden för radio och TV fäller inslag i SVT Rapport och Text-TV med anledning av: att SVT felaktigt hävdade att staten inte klassar elöverkänslighet som en funktionsnedsättning att SVT felaktigt påstått att kommuner på felaktiga grunder beviljat personer stöd. Källa se: <i>Inslag om elöverkänslighet i SVT 2016-01-03, Beslut dnr 16/00019 och 590</i>
2009	FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar träder i kraft den 14 januari 2009.
2007	Resultaten från HET-projektet (Hälsoproblematik för Elöverkänsliga och Tandvårdsskadade) publiceras. Rapporten visar att de åtgärder som förbättrat hälsan mest hos de elöverkänsliga var: 1. Minskad exponering för elektromagnetiska fält (77%) , 2. Dental sanering (44%) 3. Näringsterapi/kosttillskott (38%) osv. Kognitiv beteendeterapi hjälpte sämst av allt (2%). Källa: HET-projektets Slutrapport, sid 16
2006	I Tyskland skriver 150 läkare i Bamberg ett brev till berörd minister. Vid intervjuer och mätningar hos fler än 900 personer har man sett tydliga kopplingar mellan symtom och exponering för elektromagnetisk strålning. Läkarna konstaterar bl a: <i>"Uppkomst av symtom genom ovanligt kraftig stress i arbetet eller social stress kunde för det mesta uteslutas." "En stor del av symtomen försvinner efter att exponeringen avslutas (tillfällig eller varaktig flyttning, avlägsnande av Dect-telefon, avlägsnande av wlan eller avskärmning)."</i> www.vagbrytarenstockholm.se/halsoproblem/upprop/bamberg-schnappauf.htm
2005	Elöverkänsligas Riksförbunds medlemsenkät visar att elsanering på arbetsplatsen förbättrar hälsan kraftigt för många. Av dem som fick elsanerat kunde 55% arbeta kvar och fortsätta att använda datorer. Flera rapporterade goda erfarenheter även efter flera år. Källa: HET-projektets Slutrapport, sid 35
2005	Socialminister Berit Andnor skriver: <i>"Vad gäller bostadsanpassningsbidraget kan Du som har ett funktionshinder få bidrag för att anpassa Din bostad. Bidraget kan Du få för att göra vissa nödvändiga förändringar så att bostaden fungerar bra och Du kan leva ett självständigt liv."</i> Källa: Brev 20050112, dnr S2004/8298/Sr
2003	Miljöminister Lena Sommestad skriver: <i>"Elöverkänslighet är till exempel ett område som tas på allvar. Det är socialministern som är ansvarig. Man har möjlighet att till exempel få hjälp med elsanering av sitt hem."</i> Källa: Svar på interpellation, snabbprotokoll 2003/04:125 (anförande 10)

2002	<p>Ettusen tyska läkare slår i det s k Freiburg-uppropet larm om att man allt oftare ser ett tydligt samband i tid och rum mellan insjuknande och nytillkommen exponering för pulsad mikrovågsstrålning. Läkarna skriver: ”... ibland försvinner månads- eller årlånga symtom på relativt kort tid - efter reducering eller eliminering av strålningen i patientens närmiljö”.</p> <p>www.vagbrytarenstockholm.se/halsoproblem/upprop/freiburg.htm</p>
2000	<p>Lagen om bostadsanpassningsbidrag 1992:1574. Ändring införs t.o.m. SFS 2000:527</p> <p>Inledande bestämmelser</p> <p>1 § Denna lag har till ändamål att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionshinder möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.</p> <p>2 § Kommunerna svarar för att bidrag lämnas till anpassning och återställning av bostäder enligt bestämmelserna i denna lag.</p> <p>6 § Bostadsanpassningsbidrag lämnas för åtgärder för anpassning av bostadens fasta funktioner i och i anslutning till den bostad som skall anpassas. Bidrag lämnas endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden skall vara ändamålsenlig som bostad för den funktionshindrade.</p> <p>https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-19921574-om-bostadsanpassningsbidrag-m-m_sfs-1992-1574</p>
2000	<p>I en RALF-rapport konstateras:</p> <p>”Många elöverkänsligas erfarenheter är att i början avtar eller upphör symtomen vid elöverkänslighet oftast snabbt (inom en eller några timmar) efter att den drabbade avlägsnat sig från den besvärsutlösande situationen, eller stängt av aktiverad apparatur.”</p> <p>Bergqvist U, Hillert L & Birke E (2000). Elöverkänslighet och hälsorisker av elektriska och magnetiska fält. Forskningsöversikt och utvärdering. Stockholm. Rådet för arbetslivsforskning (RALF) sid 37</p>
1998	<p>Boverket ger ut fyra skrifter om teknik för att begränsa elektriska och magnetiska fält:</p> <p>"Förbättrad elmiljö vid nybyggnad - Furiren 3 i Kristianstad"</p> <p>"Förbättrad elmiljö - åtgärder för att minska elektriska och magnetiska fält"</p> <p>"Omfattande elsanering - åtgärder för att minska elektriska och magnetiska fält i bostäder"</p> <p>"God elmiljö från början - erfarenheter från konsultbranschen"</p> <p>I en av rapporterna intervjuas 11 personer vars hem elsanerats och man konstaterar:</p> <p>”Samtliga av de intervjuade uppger att saneringen av deras bostäder har gett ett gott resultat.” (sid 18) Om en av de intervjuade skriver man:</p> <p>”Elsaneringen har gjort det möjligt för personen att åter bo i huset. Då elsaneringen var klar fanns det tre platser i bostaden som fortfarande var besvärsframkallande. Detta antogs bero på dåligt utförd skärmning av belysning. Då dessa tre armaturer åtgärdades försvann besvären.” (sid 31)</p> <p>PDF: Boverket, Förbättrad elmiljö, 1998</p>
1995-1996	<p>Boverket får den 11 maj 1995 ett regeringsuppdrag att kartlägga frågan om bostadsanpassningsbidrag till elsanering. I uppdraget ingick att kartlägga i vilken utsträckning utförda åtgärder hade lett till önskat resultat. Rapporten slår fast att elsanering för den elöverkänslige ger en tydlig förbättring vad gäller funktionsförmåga och symtom.</p> <p>Undersökningen följer 19 personer som fått bostadsanpassningsbidrag och 17 som inte fått, totalt 36 personer. Bland de 19 som fått bidrag fanns 6 personer som tidigare inte kunnat bo hemma men som kunde flytta hem efter elsanering. Elsneringen kunde innebära stora förändringar av det sociala. Några exempel:</p> <p><i>”Kan obehindrat vistas inomhus med familjen nu”</i></p> <p><i>”Vi slipper umgås i ständigt mörker”</i></p> <p><i>”De kunde inte se på TV förut och barnen fick läsa läxor med ficklampa”</i></p> <p><i>”Vi kan leva ett normalt liv, min man har återgått till sitt arbete”</i></p> <p>Undersökningens syfte var inte att redogöra för exakt vilken åtgärd som gav exakt vilken lindring utan ser på de samlade effekterna av saneringen. Ändå skjuter rapportens sammanfattning in sig på – att det inte går att säkerställa de exakta sambanden mellan vidtagna åtgärder och lindringen av besvär. Men detta var som sagt inte syftet!</p> <p>Kommunalt bostadsbidrag för elsanering – utvärdering, 21 maj 1996, dnr 32-9581/95 http://www.vagbrytarenstockholm.se/halsoproblem/eloverkanslighet/index.htm</p>